

[Aksel Larsen.]

godt være, at man på den måde kunne sætte arbejderne i stand til at blive aktionærer for et par hundrede millioner kroner om året eller sådan noget, men det er jo latterlige småbeløb i forhold til hele den aktiekapital, der må regnes med i dette land, og det er nu nok sådan, at aktieselskabsformen er opfundet for, og at den anvendes for, at kapitalisterne kan skaffe sig større kapital til rådighed og alligevel beholde det uindskrænkede herredømme over deres erhvervsvirksomhed. Hvis der skulle være nogle af de ærede socialdemokratiske medlemmer her i tinget, der ikke er klar over dette, kan jeg anbefale dem at mindes deres afdøde partifælle Karl Kautsky, som i sin tid i sine værker tog dette spørgsmål op til behandling. Han skrev således i et af sine skrifter — jeg beklager meget, at jeg i øjeblikket har glemt hvilket, men jeg håber, at jeg får lov til at citere alligevel — at

„efterhånden som kapitalen samles på færre og færre hænder, bemægtiger finanskapitalen sig i stedse højere grad herredømmet over industrien. Et vigtigt middel hertil er de private bedrifters vigen for aktieselskaber. Naive optimister ser heri et middel til at „demokratisere“ kapitalen og således lidt efter lidt, umærkeligt og på fredelig måde, at forvandle kapitalen til folkeeje. I virkeligheden er aktieselskabsformen et middel til at forvandle alle de penge, som findes i samfundets mellemste og nederste lag, og som ikke straks går over i forbruget, at forvandle dem til pengekapital og på den måde stille dem til rådighed for de store pengekapitalister. Uden aktieselskabsvæsenet kunne de store finansherrer kun råde over de bedrifter, som de har købt for deres egne penge. Takket være aktievæsenet kan de derimod gøre en mængde bedrifter afhængige af sig.“

Jeg synes, det er så evigt rigtigt, hvad Karl Kautsky her har skrevet, og jeg henstiller, at visse faglige ledere, som går og leger med

tanken om at give afkald på lønforhøjelse til fordel for erhvervelse af aktier, overvejer dette og så indser, at de er ved at komme ind i en blindgyde.

Men tilbage til kriselovene. Har de hjulpet? Det ser ikke ud til, at de har hjulpet mere end tidligere kriselovskomplekser, og jeg tror ikke, vi har fået noget bevis for, at de har hjulpet, igennem det forskønnede billede, det ærede medlem hr. Per Hækkerup her fremstillede for os. Nu har regeringen igennem sin programtale ganske vist ikke bebudet yderligere nedskæringslove, men det er der jo egentlig ikke noget mærkeligt i. Vi kan vel ikke allerede være kommet til den næste korsvej, og det er vel nødvendigt såvel for regering som for folketing, inden man giver sig til at træffe indgribende beslutninger om, hvad der skal ske med landets økonomiske vanskeligheder, og hvordan de skal overvindes, at se lidt nærmere på, hvordan det går med planerne om fællesmarked, frihandelszone, nordisk marked o. s. v.

Der er dem, der mener, at fællesmarkedet, altså de seks magters fællesmarked, allerede må betragtes som en realitet. Der er dem, der ikke kan skynde sig nok med at forlange, at Danmark skal slutte sig til det. Jeg begriber ikke, at nogen kan være så ivrig. Jeg begriber ikke, at man med de hidtidige erfaringer, som man har gjort med hensyn til Marshallplanens virkninger og med de ubehagelige virkninger af Danmarks tilslutning til Atlantpagten og alt, hvad dermed sammenhænger også af økonomisk art, at man på baggrund af disse hidtidige erfaringer kan have så travlt med yderligere at ville spise kirsebær med de store kapitalistiske lande. Risikoen derved er ganske øjensynlig, gevinsten er yderst tvivlsom. På et tidspunkt, hvor alt tyder på, at England nok vil have en frihandelszone — det er vel en idé, der kommer fra engelsk hold som et skaktræk imod fællesmarkedet — men at England ikke vil have landbrugsvarerne med ind under frihandelen, og på et tidspunkt, hvor det er mere end tvivlsomt, om